25 Aralık 1948 Cumartesi
YIL : 1 — SAYI 33
İdarehane : Ankara caddesi
İzzettin Han, No. 22
İSTANBUL
Fiatı 10 Kuruş

Hürbilek

İSTANBUL İŞÇİ SENDİKALARI BİRLİĞİNİN ORGANIDIR

Çalışma Müdürlüğünde Mühim Bir Toplantı

İŞ KANUNUNUN TADİL EDİLECEK MADDELERİ ÜZERİNDE HARARETLİ GÖRÜŞMELER YAPILDI

Çalışma Müdürlüğünde toplantıya iştirâk eden Sendika Başkanları

Geçen sayımızda İş Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bazı maddeler eklenmesi tasarısı ihtiyarlık sigortası, hastalık sigortası kanunu tasarısı, iş mahkemeleri kanunu t s rısı sure lerinin Bölge Çalışma Müdürlüğüne ve Sendikalar bir liğine geldiğini bildirmiştik.

Bölge Çalışma Müdürü Bay Kemal Tilkicioğlu ve Sendikalar birliği idare heyeti persembe ve cuma günleri Bölge Çalışma Müdürlüğünde müşterek bir toplantı yaparak, İş kanunun tâdil edilecek maddeleri üzerinde görüşmüşlerdir. Bu görüşmelerde birlik idare heyeti azaları kanunun birinci maddesinde yazılan işçi ve işveren tarifleri üzerinde ısrar'a durmuşlar ve bu maddenin daha sarih bir şekilde işçiyi tarif etmesini istemişlerdir.

Bölge Çalışma Müdürü, İş Kanununun tadili hususunda kendi hazırladığı raporu madde madde işçilere okumuştur. Bu toplantıda hararetli tartışmalar olmuş ve bir tadil teklifi hazırlanmıştır. Bu hazırlanan teklifi gelecek sayımızda sayın okucularımıza arzedeceğiz.

İş Mahkemeleri

İş akdinden ve İş kanunu'na dayanan her türlü hak iddialarından dolayı işçilerle işverenler arasında zuhur edecek hukukî uyuşmazlıkları halledecek olan «İş Mahkemeleri» nin kurulması için bir kanun tasarısı hazırlanmış bulunuyor.

Bu mahkemelerin birinci hususiyeti, hâkimin yanında bir işçi ve bir de işveren temsilcisinin yer almasıdır.

İşçinin hakları, İş Mahkemeleri sayesinde çabuk, kolay ve ucuz bir surette meydana çıkabilecektir.

Bu iş çabuk olacak, çünkü davacının müracaatı üzerine ilk duruşma en geç 10 gün içinde başlıyacak ve dâva en geç 21 gün içinde karara bağlanacaktır. Halen, 2 senedenberi devam eden tazminat dâvaları göz önünde tutulursa 31 günde bir mahkemeden netice almanın ne büyük bir nimet olduğu meydana çıkar.

İş mahkemelerinde bir dâvanın bitirilmesi kolay olacak, çünkü bu mahkemelerde şifahi yargılama usulü uygulanacak ve şahit göstermek ve delil ibrazı suretile diğer mahkemelarde olduğu gibi bu mahkemelerde dâvanın halli güçleştirilmiyecektir.

Meselâ, bir işçi işveren aleyhinde dava açarsa işveren ancak 2 şahit gösterebilecek ve mahkemeyi şahit göstermek bahanesivle sürüncemede bırakamıyacaktır.

Bir kolaylıkta, mahkemelerin avukat kabul etmemesidir. İster işçi olsun, ister işveren olsun haklarını bizzat kendileri müdafaa edeceklerdir. Fakat, işçiler isterlerse kendileri yerine başka bir işçiyi veya aile fertlerinden birini mahkemeye sokabileceklerdir. İşverenler ise, müstahdemlerden biri tarafından mahkemede temsil olabilecekler. Eğer işçiler için konan hüküm, işverenler hakkında da konsa idi, işçilerin karşısıea işveren sıfatile daima bir avukat çıkabilirdi. Halbuki işveren, başka bir işvereni kendi yerine mahkemeye gönderemiyecek, isterse bir müstahdemini gönderebilecektir. Yalnız, işverenlerin, mahkemelere mustahdem adı altında bir hukukçu göndermelerini önlemek için iş kanununda müstahdemin tarifi yapılmalıdır.

Bin lirayı geçmiyen dâvalar için temyiz hakkı tanınmaması da işçiler hesabına büyük bir avantajdır.

İş mahkemelerinde işçiler tarafından açılan dâvalar her türlü resim ve harçtan muaf tutulacağı için, bu mahkemelerde dâva âçmak ve takip etmek masrafsız olacaktır.

Bu da büyük bir menfaattir. Kanun tasarısının B. M. M. de bir an evvel müzakere edilerek kabulünü temenni ederiz.

HÜRBİLEK

Bu ne Rezalet!..

Adana Sümer Bank Mensucat Fabrikası ne yapıyor?

İşyerine Gazete getirmek Suç değildir!

Adanadaki okuyucularımızın birinden aşağıdaki mektubu aldık. Aynen dercediyoruz.

Sümer Bank Adana mensucat fabrikasında çalışan bir işçi elinde (Hürbilek) gazetesile fabrikaya çalışmak için içeri girmek istemiştir. Fakat, fabrika kapu bekçisi İbrahim işçiyi durdurarak; Aarkadaş, bu gazete ile fabrikaya giremezsin Çünkü bu, sendika gazetesidir diyerek müdahalede bulunmuş.

İşçi — Yahu bu gazete ile girmekle ne olur. Bir mahzur varmıdır. Esasen mahzurlu bir şey olsaydı muhakkak kanunlarımız bunun çıkmasına müsaade etmiyecekti. Demek oluyorki herkes gibi biz işçiler de okuyabiliriz demiştir.

Gazete ile girmekte hiç bir şey lâzımgelmiyeceğini belirtmek istediği halde:

Kapıcı İbrahim halde yasak

(Devamı sayfa 2 de)

Çalışma Bakanlığında yeni bir komisyon kuruldu

Ankara (Özel) — Öğrendiğime göre Çalışma Bakanlığında işçi şikâyetlerini ve dileklerini incelemek üzere bir komisyon kurulmuştur. Komisyon çalışmalarına başlamak üzeredir.

KAYSERİ BEZ FABRİKASI MÜDÜRÜ DEĞİŞTİ

Kayseri (Özel) — Kayseri Bez fabrikası Müdürü Turhan Dirik, söylentilere nazaran vekâlet emrine alınmış ve Ankaraya hareket etmiştir. Yerine Ereğli Fabrikası Müdürü Bay Tarık tayin edilerek vazifesine başlamıştır 1/11/948 tarihinde İşletme şefi Bay Niyazi Ereğli Etüt kontrol şefliğine tayin edilen Mensucat mühendisi ayni tarihte vazifesine başlamıştır. Başarılar dileriz.

Zonguldak - Karabük arasında elektrikli tren işleyecek

Ankara (Özel) — Etibankla Ulaştırma Bakanlığı, Çatalağzı Elektrik santralından faydalanılarak Zonguldak ve Karabük arasında elektrikli tren işletmek hususunda bir tasarı hazırlamışlardır.

Gücenmece Yok!

Kelin ilâcı olsa...

İki Aralık 1948 tarihli Vatan gazetesinde okuduğuma göre Avrupa Ekonomik İşbirliği sözleşmesinin 8 inci M. göre beynelmilel mübadele bürosu Türkiyeye 500 Yahudi göndermiye karar vermiştir. Ayrıca, 10000 İtalyan işçisinin de Türkiyeye gönderilmesi için hazırlıklar yapılmaktaymış.

Sayın Okuyucularımıza:

Gazetemiz okuyucularına her hususta dert ortağı olmağa karar vermiştir. Okuyucularımızın bütün müşküllerini gazetemize bir mektupla bildirmeleri rica olunur.

İstedikleri hususta, kendileri tenvir edilecektir...

DİLEKLER

Belediye Seri Onarım işçilerinin hak'lı bir dileği

Belediye Seri Onarım işçileri, kendileri ile konuşan muhabir arkadaşımız Şükrü Çavuşoğlu'na aşağıdaki dileklerini bildirmişlerdir.

Belediyenin diğer şubelerinde çalışan işçiler vazifelerine göre tramvay veya otobüste, bedava seyahat etmektedirler. Bizim de vazifemiz hiç değilse onlarınki kadar daha mühimdir. Her türlü âcil vak'alara süra'tle yetişmek için muhtelif vasıtalar istimal etmekteyiz. Ve cebimizden para sarf etmekteyiz. Halbuki yevmiyelerimiz 250 - 300 kuruşu aşmadığı için bu hal bize ağır gelmektedir. Hürbilek Gazetesinden çok rica ederiz. Bu dileğimiz Belediyeye duyurulsun.

Hürbilek — Şimdiye kadar hiç bir işçi şikâyeti ile ilgilenmeyen, Belediyenin nazarı dikkatini çekeriz. Bu işe bir hal çaresi bulunmalıdır.

Gazetelarden: ihtiyarlık sigortası kanunu hazırlandı... 60 yaşını dolduran işçiler bu haktan faydalanacaklar...

— Nene böbürleniyorsun, mermerliğinemi, altarafın taş...
— Yok be komşum, başını beklediğim işçi burada bir tanedir; tam sigortadan faydalanacağı zaman öldü de...

İstanbul Deniz İşçileri Sendikası Çalışma Raporu

Sayın arkadaşlar,

7-12 1947 tarihinde bizlere emanet edilen sendikamızın gü dümü için, 12-12-948 tarihine kadar yaptığımız işleri takdiri nize arz etmek birinci vazife mizdir,

24-12-947 tarihinde organize sine teşebbüs ettiğimiz İstinye şübesini, oradaki bir kaç arka daşımızı bu işe memur ederek açtık. İcap eden maddi yardım ları yaptık ve yapmaktayız. İstinyedeki arkadaşlarımızın de vamlı çalışmaları ile 6 5-948 tarihinde açılan şubemizin üye sayısı 400 ü buldu.

Diğer yandan sendikamız ida re heyeti mevcut olan sendika larla daimî temas halindedir. Bu sıkı temaslar neticesi bir federasyon kurulmuştur. 28-3-948 tarihinde İ. İ. S. Birliği kongresinde 4 arkadasımız faal üye olarak seçilmişlerdir. Bu dört arkadaşımızın böyle vazi felendirilmiş olması bizim hiç bir fedakârlıktan kaçınmadığı mızın delililir.

İşçi arkadaşlar arasında sa mimiyet kurma ve tanıştırma gayesile 1 Mart 948 tarihinde Marmara Lokalinde bir çay ter tip ettik. Deniz işçileri arasında bir ihtilâf manzarası gösteren 1 No lu Deniz İşçileri Sendika sı ile birleşmek için daima gay ret sarf ettik Bugün aramızda bulunan öteki sendika mensu bu arkadaşlar aramıza birleş mek gayesile katılmışlardır.

Sendikamız diğer taraftan ka nunî haklarımızı aramaktan da geri durmamıştır. 31-1-948 tarihinde Çalışma Müdürlüğüne, deniz işçilerine aile ve çocuk zammı, birer kat tulum ve Pos tal verilmesi hususunda müra caat ettik. Maalesef hiç bir ne tice çıkmadı.

Aynı işçinin 4 5-948 tarihinde Çalışma Bakanlığına müracaat ettik. Ve 4,5 ay sonra aldığı mız bir cevapta Deniz Yolları U Müdüründen bu hususta vaad alındığı bildiriliyordu. Dapjey şirketinde çalışan arkadaşları mızın iki liralık vergi muafiye haklarını çalışma Md. vasıtasile elde ettik Şehir için vapur hak ları tarifesini arzu edilen saat lere uydurulmasını temin ettik.

(Sonu haftaya)

İş mahkemeleri kanunu tasarısı

(Geçen sayımızdan devam)

MADDE 7 — İş mahkemesinin nihaî kararları bin liraya kadar olacak davaları hakkındaki kararlar müstesna olmak üzere, temyiz olunabilir.

Temyiz müddeti beş gündür.

İş mahkemesinin kararı yargıtay'ca dosyanın alındığı tarihten başlıyarak bir hafta zarfında tasdik olunur veya bozulur.

İş mahkemesinin kararları üzerinde yargıtay'ca verilen karara karşı ısrar ve tashihi karar caiz değildir.

MADDE 8 — İş mahkemelerinde avukat veya dava vekillerinin vekâleti kabul olunmaz. İşçi, aile fertlerinden biri veya aynı meslekten bir işçi arkadaşı iş veren ise, müstahdemlerinden biri tarafından temsil olunabilir.

Küçük ve mahsuben için mahallî C. Savcılığınca bir mümessil tayin olunur.

MADDE 9 — İş mahkemelerinin çalışma zamanları ihtiyaca göre haftanın münasip günleri ve iş yerlerinin tatil olduğu saatlar nazara alınarak Adalet Bakanlığınca tanzim olunur.

MADDE 10 — İş kanunu'nun uygulanması ile görevli olan idarî makamlar, kendilerine yapılan müracaatları on beş gün zarfında idarî yoldan neticelendirmedikleri ve adlî mercilerin vazifesi içinde gördükleri takdirde bu hususa dair evrak ve belgeleri yetkili İş Mahkemesine teati ederler. Bu suretle müracaatı kendisine intikal ettirilmiş olan İş Mahkemesi ihtilâfı ikame olunmuş bir dava gibi telkik ederek bir karara bağlar.

MADDE 11 — İş Mahkemelerinde işçiler tarafından açılan davalar her türlü resim ve harçtan muafdır.

MADDE 12 — İş Mahkemelerinin işçi ve işveren temsilcisi üyelerine gördükleri vazife karşılığı olarak çalısan Bakanlığı bütçesinden gündelik tazminat verilir. Bu ödeneklerin ne gibi esaslara dayanılarak ne suretle yapılacağı Adalet, Maliye ve Çalışma Bakanlıklarınca müştereken tesbit olunur.

MADDE 13 — Bu kanun yayımından altı ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 14 — Bu kanun hükümlerini Çalışma ve Adalet Bakanları yürütür.

Adana Sümer-Bank mensucat fabrikası ne yapıyor ?

(1.ci sayfadan devam)

tır, bırakmam, başka bir şey anlamam demiş ve geri çevirmiştir.

Hürbilek, daima işçi dâvasını haklı olarak desteklemiş ve hak aranmasının yolunu göstermiştir. Bu böyle olduğu anlaşılan işverenler tarafından hüsnüniyetle karşılanmamaktadır.

Acaba Hürbilek'in fabrika içerisine bırakılmamasındaki sebep nedir? Kapı bekçisi İbrahime kim söylemiş ve emir vermiştir.

Nerede ise hususî hayatımıza bile karışmak cüretinde bulunmak cesaretini bunlara kim vermiştir.

İlgililerin nazarı dikkatini çekmenizi rica ederiz.

(İmza mahfuzdur)

HÜRBİLEK — Fabrika idaresinin nazarı dikkatini çekeriz.

HAFTANIN YAZISI

İşçi Kimdir ?

İş Kanunu'nun 1. nci maddesinde işçi şöyle tarif edilmiştir :

Bir iş akdi dolayısile, başka bir şahsın iş yerinde bedenen veyahut bedenen ve fikren çalısan kimseye işçi denir »

Bu tarife göre bir kimsenin işçi sayılabilmesi için şu .3 unsurun mevcudiyeti şarttır :

1 — Bir iş akdi ile çalışmak,

2 — Başkasının iş yerinde çalışmak,

3 — Sırf bedenen, yahut hem bedenen, hem fikren çalışmak.

Birinci ve ikinci unsur işçilik sıfatını tayinde o kadar mühim bir rol oynamaktadır. Çünkü memur da, bir iş akdi dolayısile başkasının iş yerinde çalışmaktadır.

Üçüncü unsur ise, bedenî mesaî ile fikrî mesainin ne oldukları kat'î bir surette ayırt edilmedikçe bir çok ihtilâflara yol açacaktır.

Meselâ, bir dokuma işçisi sırf bedenen mi çalışır ? Bu işçinin fikrî mesaisi yokmudur ? Buna mukabil, bir usta veya usta başı sırf fikren mi çalışır? Bunun bedenî mesaisi yokmudur ?

Bedenen ve fikren çalısan işçi kimdir? Bunu tayin için de elimizde bir ölçü yok.

Diğer taraftan, kanunun yine 1. nci maddesinde « İşveren

S. SELEK

(Devamı sayfa 4 de)

Fakat beyâz örtülerin altında bulunan sağ bacağı kıpırdamıyor.

Buna rağmen neşeli bir insan, gülerek konuşuyor:

— Yüzbaşim, galiba çok iztırap çektiniz, ateşiniz de yüksekti. Mütemadiyen sayıkladınız. Arada bir isimde söyleyordunuz, zanederim.

Sarışın gencin yüzbaşım diye hitap ettiği adam arka üstü yatıyor, sağ omuzu ve kolu teller ve sargılar içerisinde, siyah bukle saçlı, esmer, sert bakışlı bir adam.

Dün Karadağda gördüğümüz genç Yüzbaşı, hayretle başını çeviriyor.

— Nısıl bir isim diyor. Evvelce yaralandığım zamanlar böyle bir şeyi yaptığımı hatırlamıyorum, Nasıl bir isimdi bu ...

Sarışın genç sağ gözünü kırparak gülümsiyor.

— Bir kadın ismi, yabancı bir millete mensup bir kadın ismi, Yüzbaşı birden irkiliyor. (Yabancı bir kadın ismi ha) Sonra aklına bir sey gelmiş gibi duralıyor. Öteki ruhunun en ateşli ve kadın kokusunu en ziyade muhtaç olduğu bir zamanda — yıllarca dağ başlarında yalnız yaşamanın verdiği ihtiyaçla — kadınlara ait bir macera olsun dinlemek için yanıyor. Fakat Yüzbaşı aklına gelen şeyden ürkmüş gibi bu bahsi kapatıyor. İhtimal diyor, hezeyanla söylemişimdir.

Bundan sonra bir hafta daha geçti Artık yaralıların arkası kesildi. Her gün tek tük yaralı gelmekle beraber eski tehacüm yok. Bunun sebebi de Türk ordusu gayet mahirane bir hareketle şehirden yirmi beş

HÜRBİLEK'in Edebî Romanı

Yazan MUSTAFA MEFHAR

— No. 5 —

kilometre uzakta olan Kâradağdaki yeni inşa ettiği mevzilere çekildi. Kolordunun emrine bazı münferit kuvvetler verildi.

Bu hesaba göre İngilizlerin yeniden hazırlanarak bir taarruz yapmaları için en aşağı on gün daha lâzım. Hem bu seferki mevziler öyle kolay elden çıkacak gibi değil. İngilizlere pek pahalıya mal olacak.

Bu sıralarda bir sabah Kolordu komutanı General İhsanın hastaları ziyarete geldiği haber verildi. General sıra ile koğuşları dolaşıyor, askere şeker ve sigara dağıtıyor, subayların hatırını soruyor. Nihayet üzerinde hariciye subay koğuşu yazan küçük odanın önüne geliyor. Bashekim izahat veriyor.

— Burada üç subay yatıyor Generalim. Fakat yaraları tehlikesizdir. Ve kapıyı açıyor. Hastalar yataklarından doğrularak Generali selâmlıyorlar. Bu babacan neşeli bir adamdır!..

— Rahatsız olmayın arkadaşlar, geçmiş olsun nasılsınız?..

Dedikten sonra birden gözüne, omuzu ve kolu sarılı, esmer yüzbaşı ilişiyor. Hayretle haykırıyor.

— Vay... Halit sen buradasın ha!... be çocuk bu kaçıncı oluyor. Senin sağlam gezdiğini hiç görmiye cekmiyiz?. Allah.. Allah yine omuzundanmı yaralandın,

Onu eskiden tanıdığı ve çok sevdiği belli. Yüzbaşı yeisle boynunu büküyor.

— Maalesef Generalim. Keşki bir düşman kurşunu ile yaralansaydım. Hariciye doktoru anlatıyor.

— Generalim, yüzbaşı büyük bir tedbirsizlik yapmış. Daha evvel bir kurşunla kırılan kürek kemiği henüz kaynamışken omuzu ile ağır bir taş kaldırmış. Kemik yeniden zedelenmiş. Omuzu tekrar alçıya koyduk. Ehemmiyetsiz fakat hiç değilse bir ay istirahat ister. Rahat etmeli, yorucu işlerden kaçınmalı.

Yüzbaşı Halit hemen fırsattan istifade etmek istiyor.

Şikâyeti yapıştırdı.

— General-m ben işsiz, gücsüz bir ay ne yaparım? Fakat doktorlar bu istirahatin elzem olduğunu İttifakla ileri sürüyorlar.

General biraz düşündükten sonra başhekime

— Yaverlikte vücudu dinlenir kafasında çalışmış olur.

Bunda bir mahzur görüyormuşunuz? diyor. Baş hekim bunu da doğru bulmamakla beraber çaresiz tasvip ediyor. General İhsan yüzbaşıya dönüyor.

— Devamı var —

Büyük Türk

Her günkü hayatımızda, evde, sokakta, tramvayda, çarşıda içimizi sızlatan, bizi yeis ve ümitsizliğe sevk eden birçok hâdiselerle karşılaşıyoruz. Küçük büyüğü tanımıyor. An'anelere, milleti yaşatan geleneklere saygı kalmadı. Bir çok ahlaksızlıklar sahte bir modernlik kisvesi altında hoş gösterilmeğe çalışılıyor. Zengin fakiri düşünmiyor. Tüccar bir kaç kuruş fazla kazanmak için her türlü hileyi mübah sayıyor. İşten çok dedi kodu yapıyoruz. İleriyi gören aklı başında her Türk'ün bu hale içi sızlıyor. 1000 sene kadar evvel yaşayan büyük Arap âlim ve filozofu Cahiz:

«Türkler pek numuslu insanlardır. Ne harpte, ne sulhte hile bilmezler. Özleri ve sözleri doğrudur. Aralarında ihtilâf yoktur. Bir Türk'ün temellük, nifak, zem, casusluk yapması, kibir satması, büyüklerine saygısızlık göstermesi tasavvur bile olunamaz. Başka milletler gibi dedi kodu yapmazlar. Havâî sözlerden hoşlanmazlar» demiştir.

Acaba bu gidişle bin sene evveline hasret mi çekeceğiz dersiniz?

İşyerlerinde, 4772 sayılı kanun gereğince Sigorta bakımından yapılacak işlemler

1 — 3008 sayılı İş Kanununa tâbi her işyeri, bu kanuna tâbi tutulduğu andan ititbaren 4772 sayılı Sigorta Kanununa da tâbidir.

Bu sebeple, İş Kanununa tâbi tutulan her işyerinin, sigorta bakımından gerekli işlemin yapılabilmesi için, İşçi Sigortaları Kanununa başvurması lâzımdır.

2 — İş Kanununa tâbi işyerlerinde çalışan bütün işçi ve hizmetliler sigortalıdır. Bunlara, İş kazasına uğramaları, ve meslek hastalığına tutulmaları hallerinde kanunda gösterilen yardımlarla kadın işçilerin gebelik ve doğumlarında ve erkek işçilerin karılarının gebelik ve doğurma hallerinde kanunî yardımları İşçi Sigortaları Kanununca sağlanır. İş Kanununa tâbi işyerlerinde çalışan hizmetlilerden Devlet, İl ve Belediyeler bütçesinden aylık alanlar İş Kanununun 5 nci maddesi gereğince İş ve Sigorta kanunlarından muaf tutulmuşlardır.

Umumi mülhak ve hususî bütçelerle belediye bütçelerine tahsisat konmak suretiyle doğrudan doğruya veya malî yardımlarda bulunularak dolayısiyle işletilen işyerlerinde maaşla veya ücretle idarî vazifeler gören hizmetliler İş Kanununun 5 nci maddesi gereğince Sigorta kanunundan muaftır.

3 — İkinci maddede gösterilen sigortalılara gerekli yardımların yapılabilmesi için 4772 sayılı kanun gereğince işyerlerinden iş kazası, meslek hastalığı ve analık p imi namı altında iki çeşit prim alınacaktır.

İşyerinde işçi ve hizmetlilere ödenen ücretlerin yüzde 1 ri analık primi olarak alınır. İş kazası ve meslek hastalığı primi Bakarlar Kurulunun 28/6/946 tarih ve 3/4431 sayılı karariyle tesbit olunan prim nisbetleri üzerinden ve işçi ve hizmetlilere ödenmiş bulunan ücretler tutarına göre hesaplanır.

Gerek analık gerekse iş kazası ve meslek hastalığı primleri yıl başlarında Kurumumuz tarafından geçici olarak hesaplanarak işverenlere tebliğ olunur. Tebliğ olunan primleri, tebliğ tarihinden itibaren en çok bir ay içinde İşçi Sigortaları Kurumun'a veya Kurumun Ziraat Bankası nezdindeki câri hesabına yatırılması gereklidir. Zamanında ödenmiyen primler yüzde 10 fazlası ve faiziyle tahsil olunur. Geçici primlere hiçbir suretle itiraz olunamaz. Diğer hususlar hakkında yapılan itirazlar sigorta primlerinin ödenmesini durduramaz.

4 — Geçici primler yıl sonlarında hesaplanacak kesin primlere mahsup edilir. İşverinin ödediği geçici prim kesin primden fazla ise bu fazla işverene iade edilir. Geçici prim kesin primden eksik ise eksiği ilâveten tahsil olunur. Kesin primler işyerinde o yıl içince işçi ve hizmetlilere ödenmiş bulunan ücretler üzerinden hesaplanır. Kesin hesap durumu İşçi Sigortaları Kurum'unca işverenlere tebliğ olunur.

5 — Kesin hesapların yapılabilmesi için işçi ve hizmetlilere bir ay zarfında ödenen ücret miktarlarını gösteren ve Maliye Makamlarına verilen bordroların bir örneği en çok ertesi ayın 20 sine kadar işveren tarafından İşçi Sigortaları Kurumuna gönderilir. Maliye makamlarına bordro vermekle mükellef olmayan işverenler aylık ücret tutarlarını bir bildiri ile Sigorta Kurumuna bildirmek zorundadırlar.

Bordro veya bildirinin zamanında gönderilmemesi veya bu bordro veya bildirilerin belge sayılacak durumda olmaması halinde aylık ücretler toplamı İşçi Sigortaları Kurum'unca re'sen takdir olunur. Ayrıca bu gibi re'sen takdir olunan ücretler üzerinden hesaplanan primler yüzde 10 fazlasiyle alınır.

İşyeri, İş Kanunu kapsamından çıkarılmadıkca işyerinde bir tek işçi veya hizmetli dahi istihdam edilse çalışanlara ödenen ücretleri gösteren bordro veya bildirilerin gönderilmesi lâzımdır. İşyerlerinin çalışmadığı aylarda dahi işyerinin çalışmadığı Kurum'a bildirilecektir.

6 — İşyerlerinin elden ele geçmesi, İş Kanunu kapsamından çıkarılması, kapanması gibi haller derhal hem bölge çalışma müdürlüğüne ve hem de İşçi Sigortaları Kurumuna bildirilmelidir.

7 — İşyerlerinde vukua gelen iş kazası, Meslek hastalığı, gebelik ve analık vak'aları bunlar için gönderilmiş bulunan matbu bildiri kâğıtları doldurulmak suretiyle derhal Kuruma bildirilmelidir. Ayrıca isyerinde bu vak'alar için numunesi gönderilmiş bulunan defterler tutulacaktır.

8 — Devlet, İl ve Belediyelerle ilgili yapı işlerini üzerine alan iş verenler derhal Kurumla temasa geçecekler ve işyerinin tâbi tutulduğu prim nisbetini Kurumdan öğreneceklerdir.

Bu gibi işyerleri geçici prime tabi olmadıklarından her ay işçi ve hizmetlilerine ödedikleri ücretler toplamı üzerinden hesaplıyacakları kesin primleri en çok ertesi ayın 15 ine kadar Kurum'a ödeyecekler ve bordrolarını Kurum'a gönderceklerdir. Primlerini zamanında ödemiyenlerin borçları yüzde 10 fazlasiyle tahsil olunacak ve Kurumca ilişikleri kalmadığına dair Kurumdan vesika almadıkça ilgili makamlarca inancları iade edilmiyecektir.

Feshane Fabrikasından gelen bir mektup

Millet Partisinin organı olup işçi meselelerile alâkadar olan «Milletin Sesi» gazetesinde E. Durmuşoğlu'nun Feshane Fabrikası hakkındaki yazıları, bu müessesenin çatısı altında çalışan tekmil işçileri müteessir ediyor.

Ben önce Milletin Sesi gatesine bizim dertlerimizi ele aldığından dolayı teşekkürü bir borç bildiğimizi bilmesini isterim. Saniyen partili olması da işçiyi hiç alâkadar etmez. Bizleri müdafaa eden, isteklerimizi ve haklarımızı umum efkâra duyuran (soysuzlar hariç) kim olursa olsun Türk işçisi ona teşekkürü bir borç bilir.

Yalnız, yukarıda zikrettiğim gibi E. Durmuşoğlu şahsi zan nettiğimiz duygularından dolayı bu asirdide Fabrikanın yaptığı sosyal yardımlarla işçisine ne kadar çok faydalı olduğunu ve işçilerinin de ona ne derece bağlı bulunduğunu, bizzat bu fabikanın işçilerinden sorsaydı hiç de fena yapmaz ve efkârı umumiyeyi de yanlış bir düşünceye sürüklemezdi. Biz Feshane işçileri bütün bu sebepler ve sonra da nankör olmadığımızdan dolayı Fabrikamızın durumunu sayın Durmuşoğlu nun yazdığı gibi olmadığını efkâra duyurmayı bir vazife bildik.

Evet; bay Durmuşoğlu; sizin dediğiniz gibi Feshane Fabrikasında çalışan işçiler ahmak, aptal olamazlar ve âmirleri her kim olursa olsun asla haksız yere onlardan hakaret görmezler. Kaldı ki amirlerimiz bütün işçilerin sevip baba bildikleri Ömer Suğa'nın kontrolü altında bizlere arkadaş muamelesi yapmaktadırlâr. Ve gene bir mümessil seçiminde de bu işçiler reylerini gözleri kapalı kullanmadılar. Biz dürüstlüğüne inandığımızı seçtik.

Durmuşoğlu; size son söz olarak: Kaş yapayım derken göz çıkarıp, başkalarına hakaret etmemeyin. derim 15/12/948

Def. Fb. işçilerinden
Çelâl Beyaz

Baskervilin Köpeği

KISIM — I

Mr. Şerlok Holmes

Yazan: Conan Doyle
Çeviren: G. B.

SAYI : 3

— Mortimer James M. R. C. S. 1882 Grimpen Dostmoor, Dovon 1822 1884 Charing Cross Hastahanesi' ev cerrahı

— «Hastalık fevarüs edilirmi? isimli mukayeseli patoloji risalesi sebebile Jakson mükâfatını kazanmıştır — İsveç Patoloji Cemiyeti muhabir azâsı

— Bir kaç nadir atavismus vak'ası. Tekâmül ediyormuyuz? isimli kitaplarin müellifidir.

Holmes alaylı bir gülüşle:

— Watson, Dükalığın sürek avından bahsedilmiyor. dedi. Fakat hakikaten sizin de isabetli bulduğunuz gibi adam bir köy doktoru. Hem zannedersem tahminlerimde de aldanmıyorum. Hatırladığıma göre vası larını sayarken, sevilen, menfi hırsı olmayan ve dağınık bir adam demistim. Kendisine hediye verildiğine göre sevilen bir kimse olduğu muhakkak. Sonra Londradaki mevkiine bir köy doktörluğunu tercih edişinden mevki düşkünü olmadığı anlaşılıyor. Ve dağınık bir adam olduğunu da kartvizit yerine, bastonunu bırakmasından anlamak mümkün.

— Peki, ya köpek ?!

— Ona gelince, efendisinin bastonunu taşımaya alıstırılmış. Baston üzerindeki diş izleri aşikâr görülüyor. Diş izlerinden anlaşıldığına göre çenesi fino köpeğinden geniş ve buldok köpeğinden dar bir İspanyol köpeği.

Holmes birden yerinden fırlamıştı. Odanın içinde aşağı, yukarı dolaştı. Sonra pencere kenarında durdu, sesinde öyle mukni bir eda vardı ki hayretle ona baktım.

— Dostum nasıl bu kadar kat'i konuşabiliyorsunuz?

— Çok basit, çünkü; bahsettiğim köpeği biraz evvel kapının önünde gördüm. İşte, Sahibi de zili çalmak üzere ... Hayret etmeyiniz dostum, Vatson mevcudiyetiniz benim için çok faydalı olabilir. Böyle anlar daima dramatiktir. Merdivenlerden birinin çıktığını duyarsınız, biri aranıza girmek üzeredir. Acaba maksadı iyimi, yoksa kötümü? Fakat bir ilim adamı olan Dr. James Mortimer Şerlok Holmes'den ne çalmayı düşünebilir?

Holmes birden seslendi «giriniz!».

Nazarlarım ziyaretçinizle karşılaşınca heyecanlandım. Zira ben tipik bir köy doktoru göreceğimi ümit etmiştim. Gelen ise iri yarı idi. Gagaya benzeyen burnunun iki yanında bir birine yakın kurşunî gözleri vardı. Burnunun üstüne altın çerçeveli bir gözlük oturtmuştu. Gerçi giyinişi mesleğine uygundu, fakat bir parça dağınıkti. Ceketi kirli idi, pantolonu yıpranmıştı. Genç görünmesine rağmen uzun sırtı kamburlaşmıştı. Odaya girer girmez nazarları Holmes'in tuttuğu bastona takıldı ve sevinçle ona doğru koştu.

— Çok sevindim diye bağırdı. Onu buradamı, yoksa gemi acentasındamı biraktım bilmiyordum.

Hölmes — Anlaşıldığına göre bir hediye dedi.

— Evet efendim.

— Charing - Cross hastanesinden değil mi?

— Düğünüm münasebetile oradaki bir kaç arkadaştan.

Holmes başını sallayarak;

— Aha, aha... işte bu fena dedi.

— Neden fena oluyormuş?

(Devamı var)

İstinye doklarında postal ve tulum tevziatı

Haber aldığımıza göre. Devlet Denizyolları Genel Müdürlüğüne bağlı İstinye Fabrika ve doklarında çalışan bütün işçilere birer çift postal verilmiştir. Diğer taraftan bundan bir müddet evvel tevziine başlanan ve bilâhıra dağıtımdan nedense vaz geçilen tulumların da tekrardan dağıtılacağı öğrenilmiştir. İşçiler bu dağıtımdan çok memnun olmuşlardır,

Deniz işçileri sendikasının İstinye şubesi, Fabrika Müdürlüğüne teşekkür etmektedir.

SPOR

İşçi Kulüplerini Tanıyalım!..

Bakırköy Sümerbank Bez Fabrikası Sportmen memurlarının bir eseri :

Sümer Spor

1943 senesinde tesis edilmiş olan Sümer Spor kulübünün spor sever memurları; sağlam kafanın sağlam vücutta bulunacağı ve sağlam vücut için de sporun muhakkak elzem olduğunu genç işçilerine aşılamışlar. Bu gaye ile beş sene gibi oldukça yakin bir zamanda su sporları dahil olmak üzere bir çok sahalarda başarılar kazanmış ve kazanmıya da azmetmiş bulunan bu kulübü meydana getirmişlerdir.

S. Bank, sadece büyük bir işçi fabrikası olmakla tanınmamıştır. Ona, aynı zamanda sporcu fabrikası da demek hatalı olmaz. Çünkü, yetiştirdiği bir çok kabiliyetli gençler, büyük zengin kulüplerimiz tarafından kapılmaktadır.

Sporun her sahasında ayrı ayrı çalışmış ve sporculuğun ne demek olduğunu hakkıyle kendisinde toplamış bulunan kulüp Genel Sekreteri Faruk Sümerli'yi makamında ziyaret ederek kulüpleri hakkında izahat istedim. Bu centilmen sporcu, lâzımgelen kolaylığı göstermekten çekinmedi ve bana aynen şunları söyledi :

Halihazırda üç spor şubemiz faal durumdadır.

1 - Denizcilik, 2 - Güreş, 3 - Futbol.

1 — Deniz mevsiminde, bu spora büyük bir ehemmiyet vermekteyiz.

Halihazırda bir kayıkhanemiz ve beş antrenman futamız mevcut olup, ayrıca üç yarış futası yaptırmak üzereyiz. Önümüzdeki mevsimde. ekipler halinde yarışlara iştirâk ederek, iyi neticeler alacağımızdan ümitvarım.

2 — Güreşe gelince, halihazırda on üç elemanımız muntazaman antremanlarına devam etmektedir. Güreşçilerimizi Dünya ikincisi Kenan Olcay çalıştırmakta ve bu gençlerih beşinden büyük ümitler beklenmektedir. Henuz müptedi olan bu gençlerden Mehmet, aynı zamanda iyi bir atlettir. Şimdi ondan güreşte de büyük başarılar beklemekteyiz Serbest güreşte muvaffak olmak için. evvelâ Greko Romene çalışan gençlerimizin, müsabakalarda herkesin dikkatini kendi üzerlerine çekeceğinden eminim.

3 — Futbolda ise, büyük bir kuvvet arzetmekteyiz. Takımımıza İzmir Göztepe takımından Hakkı, antrenörlük etmektedir. Şimdiye kadar yapmış olduğumuz üç maçta; istiklâl, Selimiye, Hilâl kulüplerini; 6 - 1, 6 - 3, 3 - 1 mağlup ederek sahadan ayrıldık.

Halihazırda iki takımımız mevcut olup; Küçükpazar ve Karagümrük takımlarına karşı alacağımız neticeleri merakla beklemekteyiz.

Takımımız, askerden dönen üç futbolcumuzun iltihak etmesile şu şekli almıştır.

Kadri
Halil Hayrettin
İsmet Fikri Sami
Mehmet, Ahmet, Şükrü, Mahmut ve Muammer.

Genel Sekreter Faruk Sümerli'den, Sportif oyunlar ve Atletizim için sorduğumuz suallerede hiç çekinmeden, bilâkis memnun olarak şöyle söyledi :

Voleybolda ikinci kategori üzerinden çalışılmakta, antremanlarımızı E. H. E de yapmaktayız. İnşaat İşlerimiz tamamlandığı takdirde, Basketbol ve Voleybola da büyük yer ayıracağız.

Atletizimde, evvelce büyük çapta çalışmalarımız olmuştur. Fakat; maalesef şimdi, elimizdeki değerli elemanlarımızdan mahrum bulunduğumuz için, kısa bir zaman müsabakalara iştirâk edemiyeceğiz. Bununla beraber; yegâne kız atletimiz Makbule, ferdi olarak müsabakalara dahil olmaktadır.

Bay Faruk Sümerliye teşekkürlerimi bildirirken, muvaffakiyetler dileyerek ayrıldığım zaman şöyle düşünüyordum :

Bu kulüp, S. Bank Bez Fabrikası sportmen memurlarının bir eseridir.

Recai ESENTAN

İşçi Kimdir?

(Sayfa 2 den devam)

vekili » diye bir tarif var ki, işçinin tarifini alt üst etmektedir.

Bu tarif şöyledir :

« Müdürler, İdare memurları, ve umumiyet itibariyle işini sevk ve idaresi vazifesini gören kimseler işveren vekilidir ».

İşin sevk ve idâresi icabına göre tefsir edilebilir. Ve bu tarife göre, bir iş yerinde bir çok kimseler işveren vekilidir.

Meselâ, bir usta da işin sevk ve idaresi ile az çok ilgilidir. Vaziyeti 2 tarife de uydurabilir. Ve ustanın işçi mi, işveren vekili mi sayılabileceğini tayin etmek bir muamma haline gelir.

Bu güne kadar, bu tarifler yüzünden bir çok ihtilâflar zuhur etti. En başta sendikalara kimlerin girip girmiyeceği üzerinde sayısız münakaşalar oldu. Sonra, 5088 sayılı vergi muafiyeti çıktı. Bu kanundan kimlerin istifade edeceği meselesi üzerinde hemen her iş yerinde maliye ile işçiler arasında anlaşmazlıklar oldu. Bir çok işçiler mağdur kaldılar.

Sosyal sigortalar gittikçe genişliyor. Doğum, iş kazası ve meslek hastalığı sigortalarına ilâveten şimdi de ihtiyarlık ve hastalık sigortaları çıkacak. Bu sigortalar işçilere mahsustur. Fakat, kimin işçi sayıldığı belli olmadığı için sigorta işinde de bir çok aksaklıklar zuhur edebilir.

Hülâsa, işçinin sarahatle tarifi elzemdir. Çalışma Bakanlığının, İş Kanunu'nun tadili için hazırladığı tasarıda işçinin tarifine dokunulmamıştır.

Bakanlığın dikkatini çekmeyi bir vazife bildik.

S. SELEK

HÜR BİLEK
HAFTALIK GAZETE
Sahibi : İ. İ. S. Birliği
Yazı işlerini fiilen idare eden :
SABAHATTİN SELEK
Dizgi : Tâlat Altın
Baskı : F. K.

